

ДНЗ «Полтавський центр професійно-технічної освіти ДСЗ»

**Тема: Впровадження елементів дуальної системи
навчання при підготовці кваліфікованих
робітників швейної галузі**

Методист: Жила Лілія Алімовна

2018 р.

ЗМІСТ

ВСТУП		4
РОЗДІЛ I. ДУАЛЬНА ОСВІТА – ЩЛЯХ ДО ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ		4
1.1	Що таке дуальна освіта	4
1.2	Позитивні показники дуальної освіти	5
1.3	Дуальна освіта: навчання і робота – два в одному	7
1.4	Дуальне навчання - основа підготовки конкурентоспроможних професійно-мобільних кваліфікованих робітників	10
1.5	Як організовується та проводиться дуальне навчання?	11
1.6	Переваги використання дуальної системи навчання у порівнянні з традиційною	13
РОЗДІЛ II. ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОБОТИ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДУАЛЬНОЇ СИСТЕМИ В НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧИЙ ПРОЦЕС ДНЗ «ПОЛТАВСЬКИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ДСЗ»		14
2.1	Про навчальний заклад	14
2.2	Впровадження елементів дуальної системи навчання у навчально-виробничий процес	17
ВИСНОВКИ		19
Список використаних джерел		20
Додаток А		22

ВСТУП

Освіта в Україні стає автономною. А це означає, що навчальні заклади тепер повинні думати, де знайти кошти на свій розвиток, і як оновити матеріально-технічну базу так, щоб абітурієнт захотів вступити саме до них. Це одна проблема. Інша – відсутність мотивації: технічні та інженерні спеціальності зараз у дефіциті. Перенасиченість ринку праці економістами, юристами, менеджерами дає свої негативні плоди на теренах безробітності. Федерація роботодавців заявляє про суттєву нестачу висококваліфікованих кадрів.

Шлях, коли в підготовці молодих фахівців беруть участь і навчальний заклад, і підприємство, може стати саме тим поштовхом, що необхідний українській освіті для підвищення якості навчання і її відповідності стандартам та запитам ринку праці. Дуальна освіта дає плюси одним та іншим: підприємства отримують кваліфіковані кадри, здобувачі освіти – роботу. Нова форма покликана поліпшити діалог між освітянами та ринком праці.

РОЗДІЛ І. ДУАЛЬНА ОСВІТА – ШЛЯХ ДО ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ

1.1. Що таке дуальна освіта

Родоначальниками системи дуальної освіти вважають німців. І це не дивує – народ практичний і працьовитий, намагається максимально використовувати ресурси, зокрема час. Поняття «Дуальна система» виникло тільки в другій половині 60-х років у зв'язку з обговоренням введеного в 1969 році закону про професійне навчання. Відтоді німецька система, що поєднує державну професійну школу з виробничим навчанням, вважається всесвітньо зразковою, і була експортована в численні країни. Потім цей досвід повторила Канада і багато країн Європи – Австрія, Швейцарія та інші. У радянську систему теж потрапили деякі елементи: тоді існували заводи-ВТУЗи, навчання в яких передбачало паралельну роботу на підприємстві.

Дуальна освіта (від лат. *dualis* — подвійний) — вид освіти, при якій поєднується навчання осіб у закладах освіти з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації. Дуальність як

методологічна характеристика професійної освіти передбачає узгоджену взаємодію освітньої та виробничої сфери з підготовки кваліфікованих кадрів певного профілю в рамках організаційно-відмінних форм навчання.

Основне завдання упровадження елементів дуальної форми навчання – усунути основні недоліки традиційних форм і методів навчання майбутніх кваліфікованих робітників, подолати розрив між теорією і практикою, освітою й виробництвом, та підвищити якість підготовки кваліфікованих кадрів із урахуванням вимог роботодавців у рамках нових організаційно-відмінних форм навчання.

1.2. Позитивні показники дуальної освіти

Сучасні технології змінюються так швидко, що їх навіть у підручниках описувати не встигають. Ні для кого не секрет, що освіта в Україні не встигає за технічним прогресом. Світ так швидко змінюється, що молоді люди, вступаючи до навчального закладу, випускаються з нього і потрапляють у зовсім інший технологічний світ, який за 1-5 років їх навчання змінився до невпізнання.

Зрозуміло, що викладачі навчальних закладів не завжди встигають відстежувати ці тенденції, і спеціалісти випускаються, нажаль, не з найсучаснішими знаннями. Бізнес є значно спритнішим, він працює з новітніми технологіями і не може відставати, інакше програє. Німці ще в 70-х це зрозуміли, коли почалася сучасна технічна революція. Вони вирішили, що треба теоретичні знання давати у навчальному закладі, а практичні – на підприємстві. Для отримання теоретичних знань учневі (слухачеві, студенту) достатньо 1-2 дні на тиждень відвідувати навчальний заклад, а також працювати самостійно. До того ж на допомогу навчанню приходить ще й інтернет, де можна знайти будь-яку інформацію. Решта підготовки – це конкретна робота на підприємстві.

Тож, організація навчального процесу за елементами дуальної системи включає:

- організацію співпраці політиків, бізнесу, соціальних партнерів;
- розробку законодавчого підґрунтя для визнання національних стандартів якості професійної освіти;
- навчання під час трудової діяльності;

- залучення кваліфікованого персоналу з виробництва до педагогічної діяльності (інструктори, викладачі);
- створення інноваційного клімату серед педпрацівників, активне їх залучання до реалізації завдань інновацій та їх високий професійно-кваліфікований рівень і творчий потенціал;
- наявність перспективи впровадження передових освітніх технологій;
- задоволення потреби у кваліфікованих робітниках певних професій та перспектива подальшого працевлаштування випускників.

Отже, під системою дуальної освіти мається на увазі практика, коли в підготовці молодих фахівців беруть участь одразу два заклади – навчальний (виш, коледж та ін..) і підприємство. Навчальний процес організований так, що у навчальному закладі учень, слухач, студент спочатку отримує базові теоретичні знання, потім іде практикуватися на підприємство, з яким укладена угода про співпрацю, і виконує там роботу, пов'язану з обраною професією.

Висока життєздатність цієї системи пояснюється тим, що вона відповідає інтересам всіх учасників цього процесу: держави, навчального закладу, підприємств чи організацій та учнів і студентів.

Для підприємств – це можливість підготовки робочих кадрів, безпосередньо, під своє виробництво, виробничі технології та обладнання, максимальна відповідність корпоративним інтересам, економія часу та коштів на пошук та підбір робітників, їх перенавчання та адаптація до умов конкретного підприємства. До того ж, у підприємства з'являється можливість перспективного планування заміни робочих ресурсів та відбору кращих учнів, так як за час навчання можна виявити їх сильні та слабкі сторони. Добре навчені молоді робочі кадри швидко пристосовуються до робочого ритму виробництва, витрачаючи мінімально часу для адаптації, що позитивно відображається на іміджі підприємства та навчального закладу.

Відповідно до програми дуальної системи навчання викладачі та майстри виробничого навчання забезпечують учнів теоретичними знаннями, достатньою професійною орієнтацією та подальшим працевлаштуванням. Учні за дуальною

системою набувають добрі знання й стійкі професійні прийоми та навички роботи, самостійність і безболісну адаптацію до дорослого життя, у них з'являється упевненість у завтрашньому дні.

1.3. Дуальна освіта: навчання і робота – два в одному

Головним завданням сучасного професійно-технічного навчання в умовах стрімких змін, що відбуваються у світі, є підготовка кваліфікованих робітників і молодших спеціалістів, здатних до самореалізації, швидкого реагування до потреб ринку праці, активна участь у соціально-економічних і культурних процесах країни та світу. Тому, в останній час, помітним стає цікавість до тих освітніх технологій, моделей та інновацій, які здатні забезпечити високу якість підготовки кваліфікованих робітників та реалізацію освітніх державних стандартів і програм.

Для якісної підготовки кваліфікованих робочих необхідно успішно реалізувати навчально-науково-виробничу концепцію, яка охоплює всі аспекти підготовки молоді до самостійної роботи в умовах виробництва. Однією з перспективних та водночас стратегічно важливою технологією організації навчального процесу є дуальна система навчання. При її реалізації заклад освіти:

- забезпечує теоретичну підготовку, цілісність освітньої програми навчання та відповідність стандартам освіти, несе відповідальність за якість підготовки здобувачів освіти;

- має право самостійно обирати спеціальності, освітні програми, навчання за якими проходить організація освітнього процесу за дуальною формою;

- відповідає за налагодження співпраці між закладом освіти та роботодавцями, а також подальшу ефективну комунікацію сторін;

- за визначеними критеріями проводить відбір підприємств(установ, організацій), що надають місця практичної підготовки за дуальною формою освіти відповідно до стандартів та планових результатів навчання за цією освітньою програмою;

- розробляє і затверджує навчальний план (індивідуальний навчальний план) відповідно до професійного стандарту та потреб роботодавців;

- забезпечує узгодження змісту теоретичної та практичної частини підготовки;

- погоджує виділення сторонами ресурсів на реалізацію навчального плану;
- забезпечує супровід навчання здобувача освіти на підприємстві, разом з представником підприємства приймає звітність та оцінює результати.

Роботодавець:

- може ініціювати налагодження співпраці із закладом освіти щодо підготовки фахівців за дуальною формою освіти;
- має відповідати визначеним критеріям до підприємств(установ, організацій), що надають місця проходження практики за дуальною формою освіти;
- несе відповідальність за техніку безпеки та охорону праці на виробництві;
- бере участь у розробці освітніх програм та навчального плану;
- бере участь у відборі здобувачів освіти на навчання за дуальною формою освіти;
- знаходиться в постійному діалозі із представником закладу освіти і здобувачем освіти щодо етапів та результатів роботи;
- бере участь в оцінюванні практичної роботи здобувача освіти;
- надає робоче місце здобувачу освіти на підприємстві, в установах чи організації, що може передбачати грошову винагороду (оплату праці) на умовах договору, та забезпечує інструктаж на робочому місці;
- закріплює за здобувачем освіти кваліфікованого фахівця (наставника);
- надає необхідні ресурси та інформаційні матеріали для виконання роботи, створює необхідні соціально-побутові умови і можливості для реалізації здобувачем освіти індивідуального навчального плану.

Здобувач освіти:

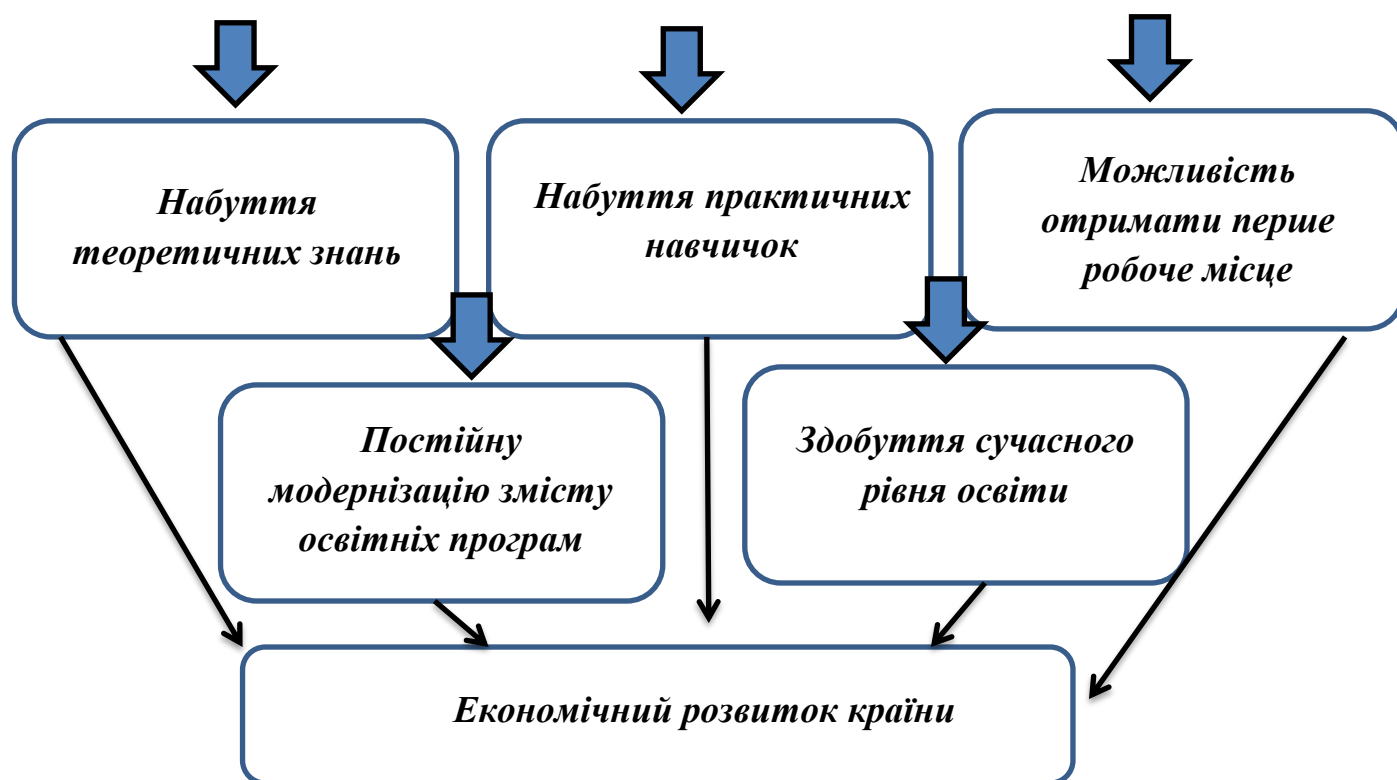
- має відповідально ставитися до виконання навчального плану згідно з графіком навчального процесу відповідно до цілей та завдань навчання на робочому місці;
- дотримується положень корпоративної політики підприємства, зокрема щодо конфіденційності інформації;

- підтримує контакт з координатором програми дуальної форми освіти, зокрема вчасно інформує роботодавця і представника закладу освіти в разі виникнення проблемних питань.

Об'єднавши головні напрями реалізації дуальної форми організації навчального процесу, в результаті матимемо досить суттєву передумову для економічного розвитку країни (рисунок 1).

Рисунок 1

Впровадження елементів дуальної системи в навчально-виробничий процес дасть можливість оптимально поєднати:

1.4. Дуальне навчання - основа підготовки конкурентоспроможних професійно-мобільних кваліфікованих робітників

Індекс глобальної конкурентоспроможності України на 11 місці, а якість підготовки персоналу в компаніях та організаціях – на 94-му.

Протягом останніх десятиліть відбулось знецінення традицій практичної підготовки здобувачів освіти, поширились імітація та фальсифікація практики,

чимало організацій взагалі відмовились працювати з учнями, студентами, слухачами, посиляючись на збереження комерційної таємниці або складні конкурентні обставини. Внаслідок корпоратизації та приватизації держава втратила більшість важелів адміністративного впливу на підприємства, які дозволяли розглядати практичну підготовку в позаекономічній площині. Але з розвитком великих корпорацій, інтенсифікацією виробництва гостро постала проблема браку підготовлених вітчизняних фахівців з сучасним мисленням та знаннями. Дефіцит кадрів відчули і сировинні галузі, енергетика, сільське господарство.

Впродовж тривалого часу важливими демпферами, які обмежують гостроту проблеми, є: робота випускників закладів освіти не за фахом (і тоді взагалі неможливо сформулювати критерії готовності до самостійної професійної діяльності) та здобуття надмірної для певного робочого місця формальної кваліфікації (широко розповсюджені ситуації, коли молодший спеціаліст працює на робітничій посаді, бакалавр виконує характерні для молодшого спеціаліста функції, магістр або спеціаліст працюють там, де було б достатньо бакалавра, що дозволяє компенсувати брак виробничих навичок за рахунок більш високого рівня соціальної адаптації).

Тому, впровадження елементів дуальної освіти стане засобом професійної соціалізації молоді, оскільки надасть їй найкращі можливості для отримання кваліфікації. Вона стане основним джерелом формування молоді генерації кваліфікованих робітників і завдяки тісному зв'язку зі сферою праці забезпечить оптимальний старт трудового життя. Крім того, втілюючи елементи дуальної системи, можна вирішити наступне:

- зміцнити та удосконалити практичну складову освітнього процесу із збереженням достатнього рівня теоретичної підготовки;

- забезпечити взаємозв'язок, взаємопроникнення та взаємовплив різних систем (наука і освіта, наука і виробництво чи громадський сектор), для впровадження важливих змін, спрямованих на підвищення якості освіти;

- підвищити якість підготовки фахівців відповідно до реальних вимог ринку праці та забезпечення національної економіки кваліфікованими фахівцями;

- посилити роль роботодавців та фахових об'єднань у системі підготовки кваліфікованих кадрів: від формування змісту освітніх програм до оцінювання результатів навчання;

- модернізувати зміст освіти з метою приведення його у відповідність до сучасного змісту професійної діяльності;

- підвищити рівень конкурентоздатності випускників закладів освіти в умовах глобалізації та сприяння росту рівня зайнятості молоді;

- скоротити період адаптації випускників до професійної діяльності;

- підвищити мотивації здобувачів освіти до навчання.

1.5. Як організовується та проводиться дуальне навчання?

Заклад освіти приймає рішення про впровадження дуальної форми освіти, досліджує потенціал ринку праці, визначається із переліком професій, для яких розроблятимуться дуальні навчальні плани, затверджує їх перелік, приймає відповідні внутрішні документи, призначає осіб або підрозділи, що відповідатимуть за впровадження дуальної форми, та проводить попередній відбір роботодавців для налагодження співпраці.

Далі заклад освіти ініціює та реалізує переговорний процес і укладає договори із підприємствами, установами, організаціями, організовує обговорення дуальної навчальної програми (програм) за професією із роботодавцями на предмет відповідності професійним стандартам та вимогам роботодавців до компетентностей майбутніх фахівців. Після початку навчання за такою навчальною програмою заклад освіти забезпечує неперервну комунікацію між всіма сторонами для усунення можливих недоліків в організації навчання та вирішення поточних проблем, що можуть виникати. Для цього проводять регулярні зустрічі із роботодавцями та забезпечується зворотній зв'язок від здобувачів освіти про відповідність теоретичної та практичної частин програми та якість навчання на виробництві в установі чи організації, з якими заклад освіти уклав договори про реалізацію навчання за дуальною формою освіти.

Роботодавці можуть звертатися до закладу освіти із ініціативою щодо впровадження дуальної форми освіти за професіями, в яких вони зацікавлені. Після

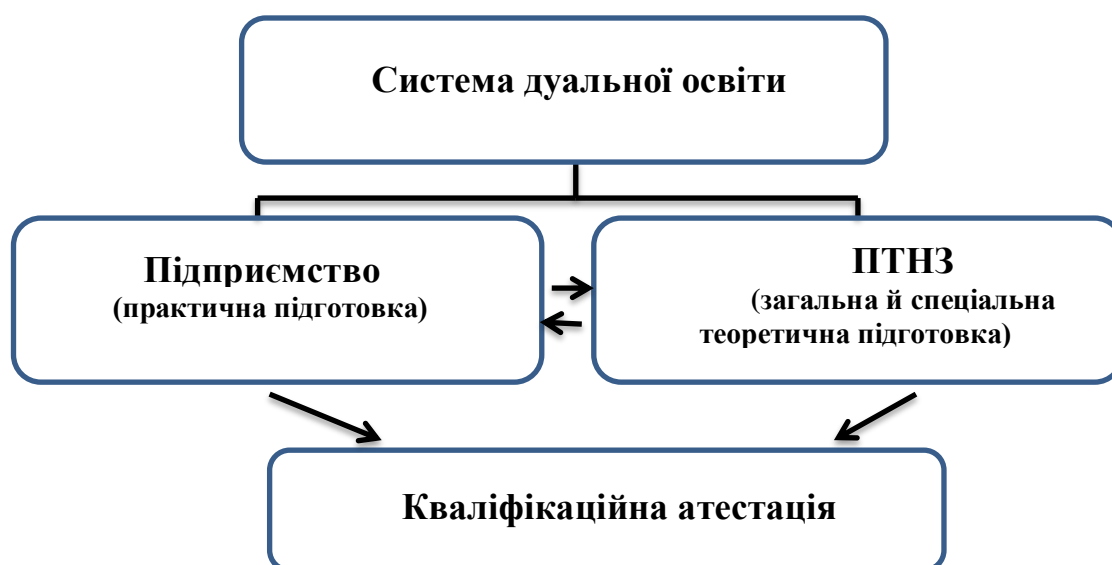
укладення двостороннього договору роботодавці можуть брати участь у формуванні відповідної освітньої програми та дуального навчального плану, відборі здобувачів освіти для проходження практики на їх підприємстві, в установі чи організації, а також мають забезпечити виконання своїх обов'язків щодо організації проходження навчання на власній базі, що визначаються укладеними договорами.

Дуальну форму можуть обирати здобувачі освіти, які навчаються за денною формою навчання та виявили особисте бажання. Здобувач освіти укладає тристоронній договір із закладом освіти та роботодавцем щодо навчання за дуальною формою та має виконувати свої зобов'язання в рамках договору.

Години між теоретичною та практичною складовою можуть розподілятися по-різному, залежно від особливостей навчання за професією. Зокрема, це може бути форма поділеного тижня: кілька днів протягом тижня у закладі освіти, інша частина тижня – на підприємстві); блочна (модульна) форма: години розподіляються між закладом освіти та підприємством за блоками (два тижні, місяць, семестр тощо).

Оцінюють знання, уміння, компетентності здобувачів освіти представники закладу освіти та роботодавці. Навчання за відповідною спеціальністю за дуальною формою освіти може закінчуватися присвоєнням професійної кваліфікації у відповідному кваліфікаційному центрі, зокрема фаховою асоціацією, на підприємстві тощо (рисунок 2).

Рисунок 2

1.6. Переваги використання дуальної системи навчання у порівнянні з традиційною:

- професійно-технічний навчальний заклад працює у тісному контакті з підприємством замовником кадрів, враховує його вимоги до майбутніх спеціалістів, а також залучає його працівників до розробки навчальних планів і програм з відповідних професій;
- зацікавленість керівників відповідних установ підприємства у практичному навчанні свого майбутнього робітника;
- усувається розрив між теорією та практикою;
- створюється нова психологія майбутнього робітника, формується висока мотивація отримання знань та набуття професійних навичок;
- вплив на учнів робітників виробництва з великим досвідом роботи і психології виробничого середовища на формування та становлення молодого робітника, його орієнтацію на конкретне виробництво;
- скорочуються ПТНЗ на закупівлю та утримання дорогого виробничого обладнання. Окрім того, в умовах виробництва швидше оновлюються виробничі технології та використовується найновіше устаткування.

РОЗДІЛ II. ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОБОТИ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДУАЛЬНОЇ СИСТЕМИ В НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧИЙ ПРОЦЕС ДНЗ «ПОЛТАВСЬКИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ДСЗ»

2.1. Про навчальний заклад

ДНЗ «Полтавський центр професійно – технічної освіти державної служби зайнятості» розпочав свою роботу в листопаді 2015 року. Створення центру – це системний крок в оперативному забезпеченні потреб роботодавців у робітничих кадрах та дорослого незайнятого населення і виробничого персоналу підприємств у якісних освітніх послугах. Од ним із пріоритетних завдань центру є забезпечення професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації безробітних за

професіями, які матимуть попит на ринку праці як Полтавського регіону, так і держави в цілому. В складі штатних педагогічних працівників центру працює шість педагогів.

Для здійснення якісного навчання слухачів центру як на курсах цільового призначення, так і під час професійного навчання до роботи в навчальному закладі, за договорами цивільно-правового характеру, залучаються досвідчені, висококваліфіковані інженерно–педагогічні працівники, які мають достатній рівень практичної роботи, ґрунтовну теоретичну підготовку. Це – педагоги професійно-технічних навчальних закладів, працівники підприємств та організацій міста і області, працівники Полтавського обласного центру зайнятості.

Навчальний заклад має ліцензії на надання освітніх послуг (професійне навчання, перепідготовка та підвищення кваліфікації) з професій «Оператор поштового зв'язку», «Касир торговельного залу», «Офісний службовець (бухгалтерія)», «Продавець продовольчих товарів», «Продавець непродовольчих товарів», «Електромеханік торговельного та холодильного устаткування», «Швачка».

У 2017 році в ДНЗ «Полтавський центр ПТО ДСЗ» навчалось 1575 осіб, з них за кошти фізичних і юридичних осіб – 10 чоловік. Виконання річного плану становить 109%. Ефективність навчання і працевлаштування у 2017 році становили:

- відсоток випускників, які успішно закінчили навчання (отримали документи державного зразка або посвідчення) - 98,5%;
- відсоток втрати контингенту слухачів з числа безробітних - 0,4%;
- працевлаштування після проходження навчання в центрі слухачів, які:
 - ✓ проходили підвищення кваліфікації за компетенціями – 95%;
 - ✓ проходили навчання за професіями – 80%.

Досягненню таких показників сприяли:

- тісна співпраця з відділом організації профнавчання Полтавського ОЦЗ та міськрайонними, районними філіями Полтавського ОЦЗ;
- співпраця з відділом організації профорієнтації Полтавського ОЦЗ, організація і проведення Днів відкритих дверей та інших профорієнтаційних

заходів, створення комфортних умов навчання, психологічного клімату та соціальної адаптації слухачів;

- удосконалення робочих планів з професійного навчання, оновлення та розроблення робочих навчальних планів з курсів цільового призначення за напрямками, відповідно до тенденцій розвитку регіону, в тому числі з метою започаткування власної справи;

- удосконалення системи методичної роботи щодо підвищення професійної майстерності педагогічних працівників центру;

- постійне поповнення матеріально-технічної бази;

- створення матеріально-технічної бази навчальних кабінетів загально-технічної підготовки, магазину-майстерні, швейних майстерень, облаштування кабінету інформаційних технологій, кабінетів спеціальної підготовки операторів поштового зв'язку, касирів торговельного залу, продавців, електромеханіків торговельного та холодильного устаткування;

- співпраця з навчально-методичним центром професійно-технічної освіти у Полтавській області щодо удосконалення навчально-виробничого процесу, оновлення навчально-методичних комплексів за ліцензованими професіями, підвищення кваліфікації педагогічних працівників центру, обмін педагогічним досвідом;

- створення робочих планів з професійного навчання, оновлення та розроблення робочих навчальних планів з курсів цільового призначення за напрямками, відповідно до тенденцій розвитку регіону, в тому числі з метою започаткування власної справи. У 2017 році здійснена курсова підготовка безробітних за 37 напрямками у співпраці з Полтавською міськрайонною філією ОЦЗ, міськрайонними та районними філіями Полтавського ОЦЗ та за кошти слухачів за напрямом «Забезпечення функціонування ОСББ»;

- розширення бібліотечного фонду навчальної, навчально-методичної літератури та електронних посібників, створення електронної бібліотеки закладу;

- застосування в навчальному процесі традиційних та інноваційних педагогічних технологій, форм і методів проведення занять, серед яких:

- ✓ заняття з використанням мультимедійного забезпечення, ІКТ- технологій (електронних підручників та посібників, робота в програмі АРМ ВЗ);
- ✓ лабораторно-практичні заняття, формою проведення яких є як традиційний практикум, так і ділові ігри, інтелектуальні конкурси, тренінги;
- ✓ уроки-заліки (захисти бізнес-планів) з використанням створених презентацій тощо;
- ✓ використання спеціалізованих бухгалтерських програм у т.ч. «Універсал SBE FREE».

У закладі створена і працює Рада роботодавців, основними завданнями якої є:

- формування та збереження ефективних зав'язків центру з роботодавцями для покращення якості освітніх послуг;
- пошук шляхів оптимальної співпраці між центром та роботодавцями;
- визначення подальшої стратегії діяльності та розвитку центру із врахуванням тенденцій ринку праці;
- забезпечення відповідності навчальних планів і програм вимогам та потребам часу;
- сприяння проходженню виробничого навчання та виробничої практики на підприємствах, організаціях, установах та працевлаштуванню випускників центру;
- сприяння залученню позабюджетних коштів для потреб центру;
- проведення ефективного аналізу заповнення вакансій підприємств, організацій, установ регіону випускниками центру з метою удосконалення навчального процесу.

2.2.Впровадження елементів дуальної системи навчання у навчально-виробничий процес

Згідно наказу МОН України № 916 від 23.06.2017 року «Про впровадження елементів дуальної системи навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників» навчальний заклад у співпраці з ФОП Луцишина А.Е. вирішив провести навчання з елементами дуальної системи.

ДНЗ «Полтавський ЦПТО ДСЗ» має потужну матеріально-технічну базу для підготовки за професією «Швачка». Ліцензійні обсяги дозволяють вести підготовку кваліфікованих робітників у обсязі 30 чол. Тривалість навчання 5 місяців. Але потреби Полтавського регіону у робітниках цієї професії значно перевищують ліцензійні можливості навчального закладу, а терміни навчання не завжди задовольняють доросле населення. В той же час, у районних центрах Полтавської області, як Шишацький район, Котелевський, Кобеляцький почали відкриватися швейні цехи, які обладнані сучасною технікою і налаштовані на великі об'єми продукції. Потреба у кваліфікованих робітничих кадрах загострилась.

До адміністрації Полтавського обласного центру зайнятості звернулась підприємця, яка очолює досить потужне швейне виробництво як у м. Полтава, так і у районних центрах з проханням підготувати у найкоротші терміни робітників для цих виробництв.

Адміністрацією навчального закладу було прийняте рішення застосувати елементи дуальної форми навчання при підготовці робітників з надання часткової кваліфікації (компетентності) за професією «Швачка».

Був розроблений робочий навчальний план та робочі навчальні програми перепідготовки з надання часткової кваліфікації (компетентності) за професією «Швачка» (додаток 1), підписані договори про співпрацю і навчання, і перша група з 12 чоловік розпочала навчання.

Графік навчального процесу передбачав наступне:

- теоретичне навчання – 48 годин – навчання на базі навчального закладу;
- виробниче навчання і виробнича практика – 280 годин – навчання у швейних майстернях підприємства. Майстри виробничого навчання – працівники підприємства. Навчання проходить повністю на обладнанні підприємства. Закінчується навчання виконанням комплексного кваліфікаційного завдання, яке оцінюють як викладачі навчального закладу, так і безпосередньо працівники швейного підприємства.

Термін навчання – 2 місяці.

Для забезпечення навчально-виробничого процесу на належному рівні розроблено навчально-плануючу документацію:

Головною метою даної програми перепідготовки безробітних є формування у них професійних і загальних компетентностей в процесі вивчення загальнопрофесійних та професійно - теоретичних предметів, а також засвоєння професійно - практичної підготовки в об'ємі змісту базового навчального блоку та відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики швачки 2 розряду. Рівень засвоєння базового блоку визначається виконанням слухачами комплексних кваліфікаційних завдань і є підставою для видачі їм посвідчення про отримання часткової кваліфікації з професії «Швачка». Оскільки навчання триває 2 місяці і охоплює не весь матеріал, який передбачений освітньо-кваліфікаційною характеристикою швачки 2 розряду, кваліфікаційна атестація не проводиться, розряд не присвоюється і свідоцтво кваліфікованого робітника слухачам не видається.

ВИСНОВКИ

Для інноваційного процесу навчання майбутніх робітників необхідні висококваліфіковані викладачі та майстри виробничого навчання, що володіють фундаментальними професійними знаннями та інформаційно-комунікативними технологіями, педагогічними технологіями та методикою навчання, вмінням застосовувати професійний досвід у процесі навчання, оптимальним поєднанням

майстерності та компетентності, організації взаємодії в процесі навчання, стратегічним та творчим мисленням, вмінням аналізувати та оцінювати навчальні ситуації, вмінням бачити перспективу та бути готовими до змін і адекватно на них реагувати.

Для проходження психологічної адаптації слухачів має відбуватись постійна підтримка з боку наставників - високкваліфікованих робітників підприємства, контроль, надання допомоги слухачам щодо опанування знань, вмінь та навичок на високотехнологічному обладнанні, організації та активного впровадження новітніх виробничих технологій та власного професійного досвіду під час навчально-виробничої діяльності у навчально-виробничому процесі.

Результат впровадження елементів дуальної системи в навчально-виробничий процес ґрунтується на професіоналізмі педагогічного колективу центру та тісній співпраці з роботодавцями наставниками - підприємств швейного виробництва щодо підготовки професійно компетентних кваліфікованих кадрів з високою виробничо-технологічною культурою, здатних ефективно, самостійно вирішувати нестандартні питання, працювати за новими виробничими технологіями, з сучасними матеріалами, які будуть мати попит на сучасному ринку праці швейного виробництва за професіями «Швачка».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про освіту», стаття 8.
2. Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду на період 2017-2020 р.р., розділ III «Розвиток людського капіталу», підрозділ 8: «Модернізація професійно-технічної освіти».
3. Наказ МОН від 23.06.2017р. №916 «Про впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників».
4. Наказ ДОН Полтавської ОДА від 10.08.2017 №319 «Про впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників».

5. Наказ НМЦ ПТО у Полтавській області від 18.08.2017 №17 “Про впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників”.

6. Абашкіна Н. В. Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині : монографія / Н. В. Абашкіна. – К. : Вища школа, 1998. – 207 с.

7. Амеліна С. М. Особливості дуальної системи вищої професійної освіти у навчальних закладах Німеччини / С. М. Амеліна // Зб. наук. праць «Проблеми трудової і професійної підготовки». – 2010. – Вип. 15 – С. 107–112.

8. Липкіна И. Н. Система образования взрослых в Германии : учеб.- метод. пособие / И. Н. Липкіна, В. П. Тарантей. – Гродно : ГрГУ, 2001. – 104 с.

9. Романов, С. П. Дуальная система инженерно-педагогического образования / С. П. Романов // Образование и наука. – 2007. – № 5. – С. 54–63.

10. Торопов Д. А. Обеспечение качества профессионального образования в Германии : дис... д-ра пед. наук / Д. А. Торопов ; РАО Ин-т педагогики и психологии профессионального образования. – 2005. – 301 с.

11. Федотова Г. А. Профессиональное образование и подготовка по рабочим профессиям в ФРГ / Г. А. Федотова. – М. : Издат. центр АПО, 2001. – 71 с.

12. Хюфнер К. Управління та фінансування вищої освіти в Німеччині / К. Хюфнер // Вища школа. – 2005. – № 6. – С. 97–117.

ПОГОДЖЕНО:

Заступник директора
Полтавського обласного центру
зайнятості

_____ Ю.В.Твердохліб

“ ____ ” _____ 2018 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор ДНЗ «Полтавський
ЦПТО ДСЗ»

_____ В.Г.Онацько

“ ____ ” _____ 2018 р.

РОБОЧІ НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ

перепідготовки

з надання часткової кваліфікації (компетентності)

за професією «Швачка»

на базі ДНЗ «Полтавський центр професійно – технічної освіти

Державної служби зайнятості»

Полтава

2018

Пояснювальна записка

Робочі навчальні програми перепідготовки безробітних з надання їм часткової кваліфікації (компетентності) за професією «Швачка» розроблені відповідно до Державного стандарту професійно-технічної освіти - ДСПТО 7436 .С.14.10 – 2016 з професії «Швачка».

Створення нових робочих місць шляхом утворення швейних цехів — один з напрямів вирішення проблеми зайнятості населення в територіальних громадах регіону. Роботодавцю потрібні працівники, які за короткий термін отримають навички за певним модулем знань, за окремими професійними базовими компетентностями.

Метою програми перепідготовки безробітних є формування у них професійних і загальних компетентностей в процесі вивчення загальнопрофесійних та професійно - теоретичних предметів, а також засвоєння професійно - практичної підготовки в об'ємі змісту базового навчального блоку та відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики швачки 2 розряду. Рівень засвоєння базового блоку визначається виконанням слухачами комплексних кваліфікаційних завдань і є підставою для видачі їм посвідчення про отримання часткової кваліфікації з професії «Швачка».

Про період професійного навчання безробітного навчальним закладом вноситься запис до його трудової книжки (за наявності) або видається довідка.

Методист ДНЗ

«Полтавський ЦПТО ДСЗ»

Л.А.Жила

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
з предмету: “Основи трудового законодавства”

№	Теми	Кількість годин
		Всього
БК.2	Правове регулювання трудових відносин	3

Основні трудові права та обов’язки працівників; положення, зміст, форми та строки укладання трудового договору; соціальні гарантії та чинний соціальний захист на підприємстві.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. //www.zakon.rada.gov.ua
2. Україна. Кодекс законів про працю, затверджений Законом УРСР: від 10 грудня 1971 р. (зі змін, і доп.).
3. Кодекс законів про працю України з постатейно-систематизованими матеріалами / За ред. В.М. Вакуленка. — К.: Істина, 2001. — 800 с.
4. Болотіна Н.Б. Трудове право України: Підручник. — 5-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2008. — 860 с.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
з предмету: “Професійна етика”

№	Теми	Кількість годин
		Всього
БК.3	Етика та професійна етика швачки	3

Індивідуальні психічні властивості особистості, психологічні властивості поведінки людини, особливості спілкування в сфері послуг; характер, причини і способи розв’язання конфліктних ситуацій у виробничому колективі; основні психологічні та моральні вимоги до роботи швачки; підходи до забезпечення сприятливого психологічного клімату в колективі.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Апресян Р. Г. Этика : Учебник / Гусейнов А. А., Апресян Р. Г. – М. : Гардарики, 2000. – 472 с

2. Сфера послуг: Проблеми і перспективи розвитку / За ред. акад. Ю.П. Свириденко: У 4 т. М.: "Кандид", 2000.
3. Уткін Е.А. Етика бізнесу. М., 2001.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з предмету: **“Основи енергозбереження”**

№	Теми	Кількість годин
		Всього
БК.5	Основи енергозбереження	3

Основи енергозбереження; принципи раціональної роботи електрообладнання швейного підприємства.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Концепція національної екологічної політики України на період до 2020 року // Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 р. □ 880-р.
2. Маршалл В. Основные опасности химических производств: Пер. с англ. – М.: Мир, 1989 – 672 с.
3. Данило-Данилян В.И., Лосев К.С. Экологический вызов и устойчивое развитие. Учебное пособие. – М: Прогресс – Традиция, 2000. – 416 с.
4. Згуровський М.З., Україна в глобальних вимірах сталого розвитку / Дзеркало тижня, № 19 – 2006 р.
5. Биченок М.М., Трофимчук О.М. Проблеми природно-техногенної безпеки в Україні: УІН – СіР. 2002. – 153 с.
6. Мельникова О.В., Праховник А.В., Даг Арне Хойстад, Іншеков Є.М., Дешко В.І., Конеченков А.О. Енергозбереження. Посібник з раціонального використання ресурсів та енергії для учнів загальноосвітньої школи. Видання друге виправлене та доповнене, Київ. – 2004. – 104 с.
7. Сталий розвиток суспільства: 25 запитань та відповідей. – Тлумачний посібник. – К.; Поліграф-експрес, 2001. – 28 с.

8. Щербина О.М. Енергія для всіх: технічний довідник з енергоощадності та відновних джерел енергії. – Вид. – 4-е, допов. і перероб. – Ужгород: Вид-во В.Падяка, 2007. – 340 с.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з предмету:

“ Охорона праці, промислова і пожежна безпека, виробнича санітарія ”

№	Теми	Кількість годин
		Всього
БК.4	Охорона праці, промислова і пожежна безпека, виробнича санітарія	6

Основні законодавчі акти з охорони праці; права працівників з охорони праці на підприємстві; положення колективного договору щодо охорони праці; правила галузевої безпеки; основи електробезпеки; параметри й властивості, що характеризують вибухонебезпеку середовища; інструкції з пожежної безпеки;

інструкції з надання першої долікарської допомоги; плани евакуації та ліквідації аварій; загальні правила безпечної експлуатації устаткування; основи гігієни праці. та виробничої санітарії; засоби та методи захисту працівників від шкідливого та небезпечного впливу виробничих факторів; правила проходження медичних оглядів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. – Л.: Новий Світ-2000, 2003.
2. Желібо Є.П., Зацарний В.В., Безпека життєдіяльності: Підручник – К.: Каравела, 2006. – 288 с.
3. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. – Л.: Афіша, 2002.
4. Жидецький В.Ц., Джигерей В.С., Мельников О.В. Основи охорони праці. – Л.: Афіша, 2000.
5. Законодавство України про охорону праці у 4 томах. – К.: Основа,

1995.

6. Кулешов М.М. Пожежна безпека будівель та споруд / М.М.Кулешов, Ю.В.Уваров, О.Л.Олійник, В.П.Пустомельник, О.І.Єгурнов. – Харків, 2004.
7. Смирнитська М.Б., Трищ Р.Р. Охорона праці в галузі. Ресторанне господарство і торгівля. – Харків, Світ книги, 2014.- 361 с.
8. Основи охорони праці: Підручник./ За ред. К. Н. Ткачука і М. О. Халімовського. -К.: Основа, 2003. (Розд.4 Пожежна безпека)
9. Основи охорони праці: Навчальний посібник / За ред. проф. В.В.Березуцького. -Х.: Факт, 2009. (Розд.5 Пожежна безпека)
10. Пожежна безпека. Нормативні акти. т.т.1-15. Протипожежні вимоги в галузі проектування та будівництва., -К: ТОВ “Пожінформтехніка” 1997-2009.
11. Чирва В.С., Баб’як Л.Г. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – 2-ге вид. – Одеса: Глобус, 2005. – 412 с.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з предмету: **“Основи матеріалознавства”**

№	Теми	Кількість годин
		Всього
БК.6	Основи матеріалознавства	7

Асортимент, класифікація та властивості текстильних матеріалів; вплив фізико-механічних та технологічних властивостей матеріалів на технологічну обробку деталей вузлів та зрізів виробу; матеріали для з’єднання деталей одягу; види фурнітури для одягу, прокладкові, оздоблювальні матеріали.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лазур К.Р. Швейне матеріалознавство. Львів: «Світ», 2004
2. Литвин В.Г. Конструювання швейних виробів. К.: «Вікторія», 2008
3. Міненко Н.Г. Ткацькі переплетення. К.: «Вікторія», 2001
4. Мельникова Л.В., М.Ю. Короткова, Н.П. Земчанно. Обробка тканини. - Київ, Вища школа, 1989.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з предмету: **“Основи конструювання швейних виробів”**

№	Теми	Кількість годин
		Всього
БК.1	Основи конструювання швейних виробів	13
1		

Функції, властивості та вимоги до одягу; характеристика форм деталей швейних виробів одягу; розмірна типологія дорослого і дитячого населення; правила зняття мірок з фігури людини; прибавки при конструюванні одягу.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Батраченко І.В, Головінок В.П, Каменєва Н.М. Технологія виготовлення жіночого одягу. К: «Вікторія», 2000
2. Березненко М.П., Савчук Н.Г., Березненко С.М, Піщук В.Г., Сологуб І.М. Сертифікація якості та продукції в легкій промисловості. К.: «Логос», 1996
3. Борецька Є.Я, Пацюрковська І.І., Троць Б.Б. Легкий жіночий і дитячий одяг. К.: Вища школа, 1995
4. Борецька Є.Я. Моделі одягу. Л.: «Світ», 2000
5. Радкевич В.О. Моделювання одягу. К.: «Вікторія», 2000

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з предмету: **“Обладнання швейного виробництва”**

№	Теми	Кількість годин
		Всього
БК.1	Обладнання швейного виробництва	13
4		

Класифікація швейних машин; характеристика машин човникового стібка;

будова швейної машини; робочі органи швейної машини та їх функції; заправлення ниток у машини човникового стібка; процес утворення човникового стібка; будова та класифікація машинних голок; регулювання

натягу ниток; усунення дефектів; типи передач та робочі деталі механізмів швейних машин.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Головка М.В, Михайлець В.М, Ямпольська А.М. Обробка деталей швейних виробів. К.: Техніка, 1992
2. Кучер В.О., Степура А.О. Обладнання швейного виробництва. К.: «Вікторія», 2001

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

виробничого навчання та виробничої практики

№	Теми	Кількість годин
		Всього
Виробниче навчання		
БК.1 3	Оволодіння навичками щодо виконання найпростіших операцій	84
БК.1 4	Оволодіння навичками роботи з обладнанням швейного виробництва	12
	Всього	96
Виробнича практика		
	Самостійне виконання робіт швачки 1-2-го розрядів	184
	Виконання ККЗ	6
	Всього	190
	Разом	286

БК.13 Оволодіння навичками щодо виконання найпростіших операцій

Виконання ручних робіт

Інструктаж за змістом занять, організації робочого місця, безпеки праці.

ВПРАВИ

Підготовка інструментів і приладдя. Підбір ниток і голок. Освоєння навичок відриву нитки від катушки. Заправлення нитки в голку. Зав'язування вузлика. Освоєння навичок роботи з голкою та наперстком.

Виконання простих ручних стібків.

Виконання строчок прямого стібка. З'єднання деталей зметувальними стібками, з'єднання деталей тканини з малюнком у смужку і клітинку наметувальною строчкою із прямих стібків. Виконання заметувальних, виметувальних і копіювальних строчок. Виконання строчок для утворення зборок.

Виконання наметувальних строчок із косих стібків.

Закріплення крайових швів у деталях виметувальною строчкою із косих стібків. З'єднання основних деталей з прокладними стьобальними строчками із косих стібків.

Виконання петельних і спеціальних стібків для оздоблювальних робіт. Виконання закріпок. Пришивання фурнітури (гачків, петель, гудзиків, кнопок).

Виконання контрольних завдань ручних робіт на зразку тканини: викроювання оздоблювальних деталей; підрізання швів обшивання, надсікання краю деталей; підрізка деталей верху; обкрейдування, підрізка бортів, горловини, низу виробу.

Виконання машинних робіт

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, безпека праці.

ВПРАВИ Освоєння навичок правильної посадки за машиною. Пуск і зупинка машини. Підбір номерів голок і ниток для машинних робіт. Освоєння навичок положення рук і ніг під час роботи на машині. Намотування ниток на шпульку. Установка виробу під голкою. Регулювання частоти стібків для різноманітних тканин і регулювання натягу верхньої та нижньої нитки. Регулювання швидкості машини. Догляд за машиною.

Освоєння навичок виконання паралельних, овальних, ламаних і зигзагоподібних строчок на тканині. Закріплення кінців строчок на тканині.

Зшивання двох зрізів тканини різних за товщиною, з косим і прямим зрізами, різноманітних по структурі волокон, з посадкою і без посадки, з посадкою однієї із деталей.

З'єднування деталей зшивним швом з одночасним обметуванням зрізів, настрочним швом з відкритими зрізами, накладним швом з відкритими і закритими зрізами, з двома закритими зрізами.

Виконання білизняних швів: шва у стик, запошивного, подвійного і шва в замок з використанням засобів малої механізації.

Навчання прийомам виконання різноманітних видів крайових швів: у підгин, обкантивальних, обшивних, з пришитою підкладкою та оздоблювальних швів: рельєфних, для утворення складок, з кантом із застосуванням засобів малої механізації.

Навчання прийомам роботи на спеціальних машинах. Заправлення, регулювання спеціальних машин для обметування прямих петель з двома закріпками, для підшивних робіт, для виконання закріпок, для пришивання гудзиків, для обметування країв деталей. Виявлення і усунення можливих неполадок у роботі машин.

БК.14 Оволодіння навичками роботи з обладнанням швейного виробництва

Інструктаж за змістом занять, організації робочого місця, безпеки праці.

ВПРАВИ Освоєння навичок регулювання натягу ниток та довжини стібка універсальних машин; встановлення та регулювання голки, рейки та лапки за висотою; регулювання строчки та усунення основних неполадок у роботі універсальної машини; чистка та змащування машини.

Виробнича практика

Ознайомлення з підприємством. Інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки на підприємстві

Структура виробництва і організації праці на швейному підприємстві. Основні цехи підприємства, технологічний процес виготовлення продукції,

обладнання, продукція. Технічні (допоміжні) служби, їх задачі, основні функції. Комплексна система управління якістю продукції на підприємстві.

Система управління охороною праці, організація служби безпеки праці на підприємстві.

Інструктаж з охорони праці та пожежної безпеки на підприємстві.

Самостійне виконання робіт швачки 1-2-го розрядів

Навчання прийомам роботи з виконання операцій найпростішої складності

Інструктаж з безпеки праці та організації робочого місця, за змістом занять. безпеки праці.

ВПРАВИ

Виконання найпростіших операцій із з'єднання частин різних швейних виробів. Виконання на машинах або вручну операції з підготовки до пошиття виробів з різних матеріалів із застосуванням пристроїв малої механізації. Виготовлення постільної білизни. Обробка наволочок подвійним швом, обробка застібки. Обшивання вирізу підковдри обшивкою. Обробка зрізів та застібки підковдри. Обробка країв простирадла швом у підгин із закритим зрізом.

Ліквідація обриву ниток, заміна шпульки. Регулювання натягу ниток та частоти строчки.

Відпрацювання прийомів роботи на спеціальних машинах. Заправлення, регулювання спеціальних машин для обметування прямих петель з двома закріпками, для підшивних робіт, для виконання закріпок, для пришивання гудзиків, для обметування країв деталей. Виявлення і усунення можливих нескладних неполадок у роботі машин.

Обробка швів з дотриманням технічних умов. Обробка складок, виточок і дрібних оздоблювальних деталей, з'єднання їх з виробом. Підрізка і підшивання низу сукні, сарафану, спідниці з застосуванням спеціальних машин.

Виконання операцій ВТО. Дотримання режимів ВТО для різних тканин.
Надання форми деталям зпрасуванням. Дублювання деталей на пресі.

Здійснення самоконтролю якості виконаних операцій, усунення дефектів,
у разі їх виникнення.